

Jaarverslag 2018 - 2019

Knooppunt Kerken en Armoede

KNOOPPUNT KERKEN EN ARMOEDE

Het Knooppunt Kerken en Armoede is een projectalliantie met de volgende deelnemers:

- Raad van Kerken in Nederland
- Protestantse Kerk in Nederland / Kerk in Actie
- Landelijk Katholiek Diaconaal Beraad namens de Rooms-Katholieke Kerk
- MissieNederland
- Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland
- Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt
- Nederlands Gereformeerde Kerken
- Leger des Heils
- Mariënborgvereniging

Financieel dragen ook bij:

- Sobriëtas - Katholieke matigheidsbeweging
- Stichting Steunfonds DISK
- Kerk in Actie

Knooppunt
Kerken en
Armoede

Armen? Altijd

Wie afgelopen november onze presentatie van het landelijk onderzoek 'Kerken en armoede' bezocht, passeerde vanzelf een flink aantal dak- en thuislozen. Ons Knooppunt Kerken en Armoede had voor die presentatie de bovenzaal van de Rotterdamse Pauluskerk gekregen; beneden komen dagelijks tientallen dak- en thuislozen langs voor wat gezelligheid, een luisterend oor en hulp bij zaken waar ze alleen niet uitkomen. Zo'n binnenkomer brengt je meteen bij het hart van ons werk. Kerken, christelijke organisaties en hun leden reiken op allerlei manieren de hand aan kwetsbare naasten. Het afgelopen jaar hebben we als Knooppunt geprobeerd daaraan vanuit onze positie ons steentje bij te dragen.

Wat ons in 2018 en 2019 bezighield, vindt u terug in dit jaarverslag. Er zijn in die periode mooie bijeenkomsten, relevante onderzoeken en nuttige handreikingen tot stand gekomen. Met nieuwsbrieven en berichten op onze sites hielden wij u op de hoogte van lokale initiatieven. We zijn blij dat zoveel verschillende kerken en groepen elkaar al jaren weten te vinden in het Knooppunt Kerken en Armoede.

Hoe de toekomst eruit ziet weten we niet. Voor het Knooppunt geldt dat veranderende omstandigheden, zoals krimpende kerken, invloed hebben op ons werk. Vast staat dat de bijbel ons blijft verbinden. Daarin lezen we enerzijds de opmerking van Jezus dat we 'de armen altijd bij ons zullen hebben'. Anderzijds veroordeelt de bijbel heel duidelijk het bestaan van armoede en roept God ons op tot het doen van rechtvaardigheid en tot liefde voor onze naaste.

Die noties vormen de basis onder het werk dat kerken doen op het gebied van armoedebestrijding. Voor het Knooppunt zijn ze richtinggevend

- in de activiteiten die we ondersteunen via ons Diaconaal Platform;
- in de gesprekken die we voeren met de rijksoverheid;
- en in de plannen die we ontwikkelen voor de toekomst.

Op die manier willen we onze participanten en hun achterban helpen om op dit gebied ook in 2020 - vaak struikelend maar steeds volhardend - Jezus te volgen.

Christien Crowel

*Algemeen
secretaris Raad
van Kerken in
Nederland*

Het Knooppunt Kerken en Armoede in 2018 en 2019

In 2015 is door de Raad van Kerken in Nederland het Knooppunt Kerken en Armoede gestart. Er is een Stuurgroep gevormd en in 2018 en 2019 zijn de volgende personen lid van de Stuurgroep: Klaas van der Kamp (voorzitter in 2018), Christien Crouwel (voorzitter in 2019), Hub Crijns, Derk Jan Poel, Meta Floor, Gerdine Westland, Bert Onstwedder, Rudolf Setz, Jan Wolsheim en Auke Schouwstra (2019). Klaas van der Kamp nam in mei 2018 afscheid als algemeen secretaris Raad van Kerken en Christien Crouwel volgde hem op in 2019.

Gedurende 2017 zijn er Werkplannen en een begroting gemaakt voor een volgende projectperiode van twee jaar: 2018-2019. Het Werkplan 2018-2019 met Begroting 2018-2019 is begin 2018 vastgesteld. Na vaststelling zijn er subsidiebrieven uitgegaan naar fondsen en kerken. Voor het onderzoek Armoede in Nederland 2019 zijn ook subsidiebrieven uitgezet naar kerken en bisdommen. Er is na het Jaarverslag 2017 verschenen, inhoudelijk en financieel, geen nieuw jaarverslag verschenen, omdat besloten is een Jaarverslag 2018 en 2019 te maken. Gedurende 2019 is door de Stuurgroep nagedacht over de toekomst in 2020 en daarna. Dit overleg is nog gaande en een Werkplan of een bijbehorende begroting is nog in voorbereiding.

In de loop van 2018 is de Taakgroep Armoedeonderzoek 2019 gestart met het voorbereiden voor het onderzoek Armoede in Nederland 2019. Deze Taakgroep bestaat uit Ronald Bolwijn, Hub Crijns, Hermen van Dorp, Meta Floor, Laura van der Linden, Rob van Ooijen, Jan Maasen, Erica Meijers, Herman Noorde-

graaf, Derk Jan Poel, Auke Schouwstra, en Trees Versteegen.

Peter de Bie eindigt zijn zzp'er bedrijf begin februari 2019 en stopt met de werkzaamheden voor het Knooppunt Kerken en Armoede. Voor het jaar 2019 neemt Auke Schouwstra de werkzaamheden op zich, ook als zzp'er.

Missie en visie

De missie van het Knooppunt Kerken en Armoede is het verbinden en versterken van de landelijke en lokale oecumenische inzet van kerken en diaconale organisaties bij het bestrijden van armoede in Nederland en deze zichtbaar maken. Deze inzet staat in een diaconale traditie van barmhartige ondersteuning aan mensen in armoede en het samen met hen opkomen voor hun rechten zodat ze volwaardig deel zijn van en hun bijdrage kunnen leveren aan onze samenleving. Het Evangelie is hierbij een bron van handelen en motiveert het streven naar een solidaire en rechtvaardige samenleving waarin ieder mens meetelt.

Het Knooppunt Kerken en Armoede

- ondersteunt de krachtenbundeling van kennis, expertise en inzet van landelijk en lokaal betrokken kerken en diaconale organisaties op het gebied van armoedebestrijding,
- brengt de lokale en landelijke diaconale inzet tegen armoede in kaart en bouwt een netwerk op waarin inspirerende praktijken gedeeld worden,
- ondersteunt de vergroting van de kwaliteit en relevantie van deze diaconale inzet, stimuleert innovatie en kennisdeling,
- verbindt kerken en diaconale organisaties zodat gezamenlijk, in bredere (gelegenheid)allianties, armoede tegen wordt gegaan in onze samenleving.

Digitaal knooppunt

De website van het Knooppunt Kerken en Armoede biedt informatie over de organisatie, over landelijke en plaatselijke initiatieven, over het driejaarlijkse Armoedeonderzoek van de kerken, over achtergronden, feiten en cijfers rond armoede in Nederland. Ook wordt regelmatig een column, gedicht of andere inspirerende tekst toegevoegd. Ook zijn de periodiek uitgegeven nieuwsbrieven er op te vinden.

In 2018 zijn er negen nieuwsbrieven verschenen met een nadruk op achtergrondinformatie en lokale voorbeelden.

In 2019 zijn er zes nieuwsbrieven verschenen, ook met nadruk op achtergrondinformatie en lokale voorbeelden, en bovendien veel aandacht voor het onderzoek 'Armoede in Nederland 2019'.

Het aantal abonnees op de digitale nieuwsbrief van het Knooppunt Kerken en Armoede is gestegen van 1000 per einde 2017 naar 1750 per einde 2019.

Zie verder op de site:

www.knooppuntkerkenenarmoede.nl

Contact

info@knooppuntkerkenenarmoede.nl
www.knooppuntkerkenenarmoede.nl

SAMEN TEGEN ARMOEDE, EN MEER...

Expertmeeting en handreiking gemeenteraadsverkiezingen 2018

Steeds meer uitvoering en beleid in het sociaal domein wordt bepaald door de burgerlijke gemeente. Op de terreinen van sociale zekerheid, armoedebestrijding en zorg is er veel gedecentraliseerd de laatste jaren. De verkiezingen bieden een uitgelezen kans om je zorgen en wensen op die beleidsterreinen te uiten en banden met politiek en publiek aan te halen. Op 19 oktober 2017 is een expertmeeting gehouden met een aantal mensen uit het land om tips en adviezen bij elkaar te brengen voor gebruik door kerkelijke groepen bij de lobby richting politieke partijen voor de gemeenteraadsverkiezingen van 21 maart 2018. De resultaten van de expertmeeting zijn samengevat in een 'Handreiking gemeenteraadsverkiezingen 2018', die via de digitale nieuwsbrief en de website verspreid worden richting de kerken. Het blijkt dat kerken actief zijn geweest in het benaderen van lokale partijen en politici en het houden van gesprekken en bijeenkomsten omtrent het pleiten voor anti-armoedebelief en minimabelief. Op de website is een inventarisatie geplaatst van activiteiten die in 2018 vanuit de kerken plaatsvonden.

Handreiking 'Samen tegen armoede'

Het Knooppunt Kerken en Armoede heeft in de loop van 2017 het boekje 'Samen tegen armoede. Praktische handreiking voor kerken' gemaakt. De presentatie van de handreiking voor diaconale organisaties

die zich inzetten tegen armoede in Nederland is geschied tijdens de Landelijke Diaconale Dag van Kerk in Actie op 11 november 2017. Alle deelnemers aan de dag hebben de handreiking ontvangen. Het boekje is gebruikt tijdens drie workshops over armoede en wat diakenen en kerken lokaal kunnen doen. Daarna zijn de boekjes verspreid naar kerken, bisdommen en Vincentiusvereniging Nederland en is het werkstuk na te bestellen en/of digitaal te downloaden. In plaatselijke kerken en geloofsgemeenschappen zijn duizenden actief om mensen bij te staan die door financiële nood in de knel zijn geraakt. Dat doen zij met directe hulp, een luisterend oor, begeleiding, 'empowerment', belangenbehartiging en pleitbezorging. Daar komt heel veel bij kijken. Het Knooppunt Kerken en Armoede constateerde vanuit plaatselijke diaconale organisaties een behoefte om alle aspecten die hierbij aan bod kunnen komen eens 'op een rij te zetten'. Mede met behulp van de rijke ervaring, kennis en inzet van diezelfde plaatselijke vrijwilligers, is in de handreiking 'Samen tegen armoede' geprobeerd in die behoefte te voorzien. Zowel voor 'beginners' als 'gevorderden' vormt de publicatie een bron van tips, suggesties voor aanpak, en een 'checklist' voor diaconale inzet tegen armoede in Nederland. Met deze 'Samen tegen armoede. Praktische handreiking voor kerken' handreiking is in 2018 en 2019 verder gewerkt, zijn er workshops mee gehouden en is het gebruikt bij themabijeenkomsten over armoede en wat kerken kunnen doen. In 2018 is de handreiking integraal op de website gezet, en is een aantal achterliggende documenten toegevoegd aan de webversie.

Het Budgetspel

Voor mensen die werken aan bewustwording over armoede in Nederland blijkt het inzetten van 'Het Budgetspel' een heel goede werkvorm te zijn. Het is niet

The image shows a screenshot of a budgeting tool titled 'Het Budgetspel'. It is divided into four main sections, each with a table of items and checkboxes:

- Vaste lasten (Fixed costs):** Includes items like 'Woning- en huishoudkosten', 'Verzekeringen', 'Transportkosten', 'Kinderen', 'Studietoelagen', 'Scholingskosten', 'Reizen', 'Andere vaste lasten', and 'Overige vaste lasten'.
- Huishoudgeld (Household money):** Includes items like 'Woning- en huishoudkosten', 'Verzekeringen', 'Transportkosten', 'Kinderen', 'Studietoelagen', 'Scholingskosten', 'Reizen', and 'Andere vaste lasten'.
- Reserveringsuitgaven (Reserve expenditures):** Includes items like 'Woning- en huishoudkosten', 'Verzekeringen', 'Transportkosten', 'Kinderen', 'Studietoelagen', 'Scholingskosten', 'Reizen', and 'Andere vaste lasten'.
- Overnachten/geburtencassen (Overnight stays/birth cases):** Includes items like 'Woning- en huishoudkosten', 'Verzekeringen', 'Transportkosten', 'Kinderen', 'Studietoelagen', 'Scholingskosten', 'Reizen', and 'Andere vaste lasten'.

bedoeld om mensen met een laag inkomen te leren budgetteren. Het is bedoeld om mensen met een goed inkomen te laten ervaren hoe moeilijk het is om

de eindjes aan elkaar te knopen als je van het minimum moet leven en voor welke keuzes je dan staat. Het werkt als een sterke eye-opener op avonden met groepen rond het thema armoede. In het budgetspel wordt zowel aandacht besteed aan de financiële kant van het leven op een minimum als aan de sociale gevolgen daarvan. Dit spel is in 2018 geactualiseerd en vereenvoudigd. Het spel is te downloaden in pdf-vorm.

Partnernetwerken bijeenbrengen

Op 7 maart 2018 is een bijeenkomst georganiseerd voor diaconale sleutelpersonen uit een aantal kerken, die landelijk activiteiten tegen armoede hebben. Een aantal aanwezigen had wel behoefte aan contactmomenten met elkaar eens in de één of twee jaar. Een aantal anderen waren wat gereserveerder, omdat ze al veel netwerken hebben. Voor een nog breder overleg met diaconale organisaties zou eerst eens gepeild moeten worden bij die organisaties wat hun behoeften zouden zijn voor zo'n overleg, zonder programma vooraf.

Inleidingen in Boxtel en Eindhoven

Op 13 maart 2018 houdt de Katholieke Bond Ouderen in Noord-Brabant in de Voedseltuin in Boxtel een kaderdag over armoede en schulden. Hub Crijns maakt een artikel 'Armoede en schulden', dat de 100 aanwezigen in een reader in een werkmap meekrijgen. Daarin wordt ook verwezen naar de Handreiking 'Samen tegen armoede' van het Knooppunt kerken en Armoede. Hub Crijns houdt centraal de inleiding 'Armoede en schulden in Nederland en doetips' en verzorgt aansluitend met 25 mensen een workshop. In het tijdschrift 'Ons' van de KBO is in april een verslag van de werkdag 'Hoe bereik je senioren in stille armoede?' opgenomen en na afloop wordt aan de kaderleden een 'Handreiking armoedebelid' toegestuurd.

Op 19 oktober 2019 houdt de Raad van Kerken in Eindhoven in de Catharinakerk een werkdag over armoede en schulden. Ervaringsdeskundige Alinda Scheepers vertelt hoe het haar vergaan is nadat zij door scheiding in de uitkering en schulden terecht kwam en hoe ze er weer uitgekomen is. Hub Crijns houdt de inleiding 'Armoede, schulden en de rol van kerken', waar de ruim 40 aanwezigen geboeid naar luisteren. Het 'Eindhovens Dagblad' brengt de volgende dag een artikel 'Crisis niet over, armoede neemt toe', waarin de voornaamste inzetten van beide sprekers naar voren komen.

GELOVEN IN MENSEN

De werkconferentie over armoede en schulden, die werd gehouden op 26 januari 2019 was een groot gezamenlijk project van SchuldHulpMaatje, Kerk in Actie, Knooppunt Kerken en Armoede en Diaconaal Steunpunt.

Geloven in mensen

De werkconferentie over armoede en schulden

In de tweede helft van 2018 is de werkconferentie over armoede en schulden van 26 januari 2019 in voorbereiding. Deze werkconferentie wordt georganiseerd door SchuldHulpMaatje, Kerk in Actie, Knooppunt Kerken en Armoede en Diaconaal Steunpunt.

Op zaterdag 26 januari komen ruim 350 kerkelijke vrijwilligers samen op de conferentie 'Geloven in mensen' in Ede. Diakenen, vrijwilligers en voorgangers vanuit het brede spectrum van kerkelijk Nederland. Niet alleen vanuit de Rooms-Katholieke Kerk en de Protestantse Kerk Nederland en vele andere kerken, zoals het Leger des Heils, de Nederlands Gereformeerde Kerken, en evangelische gemeenten.

Tijdens het hoofdprogramma schetst Cok Vrooman, bijzonder hoogleraar Sociale Zekerheid en Participatie aan de Universiteit Utrecht en wetenschappelijk strateeg bij het Sociaal en Cultureel Planbureau, de actuele ontwikkelingen van armoede in Nederland. Zo zijn er meer werkende armen in Nederland, en lopen zelfstandigen zonder personeel, of mensen met een minimumloon, zoals schoonmakers, horecapersoneel of sportinstructeurs, hoog risico om in armoede terecht te komen. Dit geldt ook voor kunstenaars, auteurs en journalisten.

Daarnaast is ds Dick Couvée van de Rotterdamse Pauluskerk één van de hoofdsprekers. Hij benoemde dat hij het onverteerbaar vindt dat in Nederland zoiets bestaat als een voedselbank. 'Nederland staat op plek veertien van de rijkste landen ter wereld. In Rotterdam werd onlangs nota bene de vierde gaarkeuken geopend, waar mensen die niet kunnen rondkomen een gezonde maaltijd kunnen krijgen. Dat is - sorry dat ik het zo zeg - een bloody shame, een grove schande.'

Don Ceder, raadslid en advocaat in Amsterdam vult hierop aan dat het beter is als kerken dit goed georganiseerd doen en niet alleen hierin opereren. Te-

gelijk is het goed om als kerk je onafhankelijke rol te houden en dat overheden zich niet bemoeien met particuliere initiatieven.

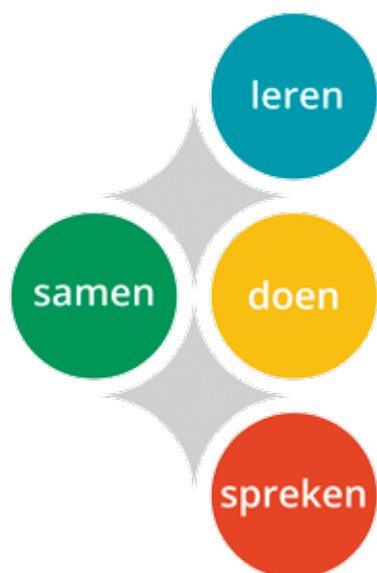
Drie praktijkvoorbeelden (Bettelies Westerbeek, pionier in Moerwijk, Hester Oosterbroek van Binnenvlands Diaconaat Kerk in Actie, Hub Vossen, voorzitter SchuldHulpMaatje Parkstad vanuit bisdom Roermond) brengen in dat vooral de realiteit van mensen in armoede en / of met schulden leidend is hun werk. Het draait om het opbouwen van vertrouwen, veel geduld, langdurig optrekken met betrokkenen om uit te zoeken wat nodig is om de situatie leefbaarder te maken, zoals een vakantietas project en buurttuin.

De deelnemers kunnen twee keer meedoen aan een workshop, en hebben daarbij de keuze uit 25 mogelijkheden. De workshops variëren van het in gesprek gaan over beïnvloeding van de lokale overheid, tot praktische voorbeelden en handvatten om lokaal armoedebestrijding vorm te geven en mensen in schulden bij te staan, tot bibliodrama en Contextueel Bijbellezen. Een groot aantal hand-outs van de workshops is te downloaden op:

www.geloveninmensen.nu

Project Ondersteuning Diaconale Platformen

De diaconale inzet rond thema's als armoede in Nederland, schulden, sociale uitsluiting en zorg heeft veel te winnen bij lokale samenwerking. Individuele diaconale organisaties zijn vaak te klein om het groeiende werk op deze terreinen aan te kunnen. Met meer kerken samen is er meer te bereiken, de lokale afstemming kan worden verbeterd, taken kunnen worden verdeeld, expertise is ruimer voorhanden en contacten met overheid en gemeentelijke instellingen is veel efficiënter te verwezenlijken. Door dit

landelijk te ondersteunen en de samenwerkingsverbanden met elkaar te verbinden, kan de kwaliteit van de lokale armoedebestrijding en inzet rond zorg door kerken worden verbeterd.

Gedurende het jaar is er naar aanleiding van een onderzoek door Derkjan Poel naar diaconale platformen een project Ondersteuning Diaconale Platformen ontwikkeld, dat door de Stuurgroep Knooppunt Kerken en Armoede is overgenomen. Er zijn subsidie-brieven gestuurd naar Steunfonds DISK en de Commissie PIN van de Konferentie Nederlandse Religieuzen, die negatief heeft geantwoord op het verzoek. Door de toekenning van het bestuur Steunfonds DISK is het project ondersteuning Diaconale Platformen met een website, digitale methoden en materialen en kennisbank uitgevoerd vanaf het laatste kwartaal 2018. Alle honderd aangesloten diaconale platforms staan genoemd. De nieuw geopende webstek wordt ook gevuld met werkmateriaal voor diaconale platformen en aangesloten kerken onder de thema's samen leren, samen doen, en samen spreken.

Ruim 100 diaconale platformen zijn actief in Nederland. Deze platformen worden ondersteund door een website en toolkit en verder door middel van regionale expertise-bijeenkomsten voor uitwisseling van kennis en ervaringen. Het Platform Diaconale Samenwerking (GKv, NGK en CGK) is opdrachtgever en projectleider. Het project wordt uitgevoerd onder de paraplu van het Knooppunt Kerken en Armoede.

De website www.diaconaleplatformen.nl is in ontwikkeling en biedt:

- een overzicht van alle plaatselijke platformen en een aantal basis(contact)gegevens.
- Een toolkit voor het starten van een diaconaal platform.
- Een plek waar best practices en handelingsperspectieven worden gedeeld.
- Een plek waar kennis en ervaring kan worden gebundeld en gedeeld.
- Een plek waar eventueel een online community kan worden gevormd.

Er zijn in 2019 digitale nieuwsbrieven verzonden naar de nu meer dan 100 diaconale platforms, die lokaal actief zijn. Kijk verder op:

www.diaconaleplatforms.nl

ONDERZOEK 'ARMOEDE IN NEDERLAND 2019'

Het Armoedeonderzoek

De voornaamste activiteit van het Knooppunt Kerken en Armoede is in 2019 het onderzoek Armoede in Nederland 2019. Op het einde van het jaar 2018 zijn de vragenlijsten door de Taakgroep doorgenomen en vastgesteld. Er zijn voor de vier onderscheiden groepen van kerken verschillende vragenlijsten geformuleerd om zo recht te doen aan het eigen kerkidoom. De vragenlijsten zijn in januari en februari 2019 door de kerken verspreid naar in totaal 3.301 diaconale organisaties. De responsperi-

ode is van maart tot en met begin juni 2019. Daarna werkt een kleine taakgroep aan de uitwerking van de gegevens. Mariet Crijns-Kusters digitaliseert op papier ingevulde formulieren. Onderzoeker Ronald Bolwijk zorgt voor de uitwerking van de statistische gegevens (de hoofdstukken vier en vijf van het onderzoek). Hub Crijns, Meta Floor, Derk-Jan Poel, en Auke Schouwstra schrijven aan de andere hoofdstukken. De tekst van het onderzoek wordt alleen digitaal beschikbaar gesteld via de site:

www.knooppuntkerkenenarmoede.nl

Brochure 'Arm. En wat doet de kerk?'

Om de resultaten te begeleiden is door Auke Schouwstra, Meta Floor en Hub Crijns gewerkt aan een kennisbundel. De resultaten van het onderzoek 'Armoede in Nederland 2019' zijn herleid naar zes thema's en rond elk thema is een interview gehouden met een praktijkvoorbeeld in de kerken. Vier netwerken, die veel werken met mensen in armoede en schulden, maar waarvan bekend is dat zij de vragenlijsten sporadisch invullen, zijn gevraagd hun ervaringen weer te geven. Zo zijn ervaringsberichten ontstaan van SchuldHulpMaatje, Present en Helpen in Praktijk, netwerk migrantenkerken, netwerk inloophuizen en netwerk pioniersplekken Protestantse Kerk in Nederland. Het artikel rond cijfers over armoede en rijkdom is toegevoegd. Plus de zes voornaamste conclusies uit het onderzoek, aangevuld met telkens een aanbeveling voor de kerken en een aanbeveling voor de overheid. De brochure 'Arm. En wat doet de kerk?' is in een oplage van 2.500 exemplaren gedrukt, bij de presentatie op 8 november uitgedeeld aan de aanwezigen. Na de presentatie in Rotterdam zijn de boekjes verspreid naar kerken, bisdommen en Vincentiusvereniging Nederland en is het werkstuk na te bestellen en/of digitaal te downloaden op:

www.knooppuntkerkenenarmoede.nl

Presentatie onderzoek

Kerken en diaconale organisaties dragen fors bij aan de bestrijding van armoede. Dat blijkt uit het armoedeonderzoek dat vrijdag 8 november 2019 gepresenteerd is in de Pauluskerk te Rotterdam. Hub Crijns van het Knooppunt Kerken en Armoede presenteert de voornaamste resultaten, conclusies en aanbevelingen. Kerken besteedden in 2018 40,7 miljoen euro aan binnenlandse armoedebestrijding. Reken je de uren mee die vrijwilligers vanuit kerken aan dit werk gaven, dan komt er nog eens 41,2 miljoen euro bij. In totaal gaat het om een bijdrage 81,9 miljoen euro. "De getallen van dit jaar spreken boekdelen. De cijfers maken ook duidelijk dat de diaconale kracht van onze kerken nog steeds aanzienlijk is. Misschien nog belangrijker dan de materiële hulp is de diaconale ontmoeting. Iemand die de moeite neemt jou te bezoeken, die je erbij houdt, iemand die met je mee loopt", aldus Mgr. De Korte in zijn toespraak bij de presentatie van het onderzoek aan staatssecretaris Tamara van Ark van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Hij overhandigt haar de uitkomsten samen met scriba Ds. René de Reuver van de Protestantse Kerk in Nederland. Mgr. De Korte: "Duizenden kerkmensen maken door diaconie iedere dag het geloof van

hun doopsel waar en stellen op talloze plaatsen concrete daden van compassie en naastenliefde."

In 2018 doen meer mensen een verzoek om hulp. In de top-10 van meest genoemde groepen die door kerken geholpen worden, vindt sinds 2012 een verschuiving plaats. Stonden eerst 'mensen zonder betaald werk' bovenaan, nu zijn dat asielzoekers en vluchtelingen. 'Mensen met een chronische ziekte' en 'gezinnen waarin één persoon betaald werkt' worden veel vaker genoemd dan zeven jaar geleden.

Schulden en een langdurig laag inkomen zijn de meest voorkomende redenen waarom mensen bij een kerk aankloppen. Andere redenen die kerken en diaconale organisaties noemen: vastlopen in loketten van instanties, last van ingewikkelde formulieren en terugvordering van teveel betaalde toeslagen. Bureaucratie als veroorzaker van de problematiek van armoede en schulden staat hoog in de ranglijst van genoemde problemen. De overheid is daarmee niet alleen armoedebestrijder maar ook veroorzaker van problemen.

Richting de overheid adviseren de kerken om fouten die mensen maken vanwege ingewikkelde regelingen of formulieren niet langer als 'fraude' te bestempelen. Gelet op de specifieke problemen onder jongeren pleiten de onderzoekers voor het omhoog brengen van de jeugdregeringen van 18 naar 21 jaar. Ook pleiten zij ervoor dat de overheid meer aansluiting zoekt bij hulpinitiatieven vanuit de kerken.

Foto's van de presentatie van het Armoedeonderzoek

Media-aandacht voor het onderzoek 'Armoede in Nederland'

Het Onderzoek 'Armoede in Nederland 2019' is de achtste editie van het driejaarlijkse onderzoek van kerken rondom armoedebestrijding. Aan het onderzoek, georganiseerd door het Knooppunt Kerken en Armoede, nemen de meeste Nederlandse kerkge-nootschappen deel.

De presentatie van het onderzoek heeft ruime aandacht van de pers ontvangen. Het ANP, de dagbladen 'Trouw', 'NRC Next', 'Reformatorisch Dagblad', 'Friesch Dagblad', 'Algemeen Dagblad', 'Metro', en 'Ka-

tholiek Nieuwsblad' geven berichten en commentaren. Tijdschriften als 'Sociaal Bestek', 'De Roerom', 'De LinkerWang', 'Diakonie & Parochie', 'Diakonia' schrijven artikelen. De twee kerkleiders komen op de radio in Groot Nieuws Radio, en er is op de Radio 1 op de presentatiedag aandacht in verschillende rubrieken, waaronder Radio 1 Journaal. Digitale nieuwsbrieven van kerken en diaconale organisaties geven aandacht aan de presentatie, het onderzoek en de brochure.

Op meer dan 100 websites verschijnen berichten, o.a. bij de Raad van Kerken in Nederland, Knooppunt Kerken en Armoede, Sociale Alliantie, deelnemende kerken en bisdommen, diaconale organisaties, maatschappelijke organisaties, allerlei sociale media.

Workshops op Landelijke Diaconale Dag en presentatie Raad van Kerken

Tijdens de Landelijke Diaconale Dag van Kerk in Actie op 9 november 2019 heeft Meta Floor twee workshops gegeven aan telkens vijftig diakenen over de resultaten van het onderzoek 'Armoede in Nederland 2019' en is aan de hand van de kennisbundel 'Arm. En wat doet de kerk?' besproken hoe de diakenen de vertaalslag kunnen maken naar hun eigen diaconie en context. Ook hebben alle deelnemers aan de Landelijke Diaconale Dag de kennisbundel ontvangen.

De Raad van Kerken in Nederland heeft in de voltallige vergadering van 13 november 2019 door middel van een presentatie door Hub Crijns kennis genomen van de resultaten van het onderzoek 'Armoede in Nederland 2019' en heeft aan de hand van de kennisbundel 'Arm. En wat doet de kerk?' doorgesproken over de situatie van huishoudens in armoede en met schulden in Nederland.

Participanten en financiers

**Kerk
inActie**

diaconaal steunpunt
voor de gkv en ngk kerken

Knooppunt

Kerken en

Armoede

info@knooppuntkerkenenarmoede.nl
www.knooppuntkerkenenarmoede.nl